12.10.2015

PM. Hallituksen esitys eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (Hallituksen esitys HE 34/2015 vp)

Ympäristöneuvos Magnus Cederlöf, ympäristöministeriö

Hallituksen esityksessä esitetään korotuksia lämmityspolttoaineiden hiilidioksidiveroon. Muutoksia esitetään myös kaivostoimintaa ja louhintaa koskevaan energiaverotukseen sähköveron osalta. Tällä kerralla muutoksia ei esitetä liikennepolttoaineiden verotukseen. Esityksen mukaiset veromuutokset sisältyvät pääministeri Sipilän hallituksen hallitusohjelmaan. Lämmityspolttoaineiden verotusta koskevat muutokset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 2016 alusta. Kaivostoiminnan osalta muutokset tulisivat kuitenkin voimaan vuoden 2017 alusta. Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvoesitykseen.

Nyt esitettyjä lämmityspolttoaineiden veronkorotuksia voidaan pitää perusteltuina verotuksen ympäristöohjauksen tehostamisen kannalta. Päästökauppajärjestelmän ulkopuolisilla sektoreilla eli liikenteessä, maataloudessa ja rakennusten lämmityksessä energiaverotuksen merkitys hiilidioksidipäästöjä hillitsevänä ohjauskeinona on aivan keskeinen. Veronkorostus kohdistuu esim. kevyeen polttoöljyyn, jonka asema rakennusten erillislämmityksessä on edelleen vahva. Voidaan pitää hyvänä myös sitä, että veronkorotukset toteutetaan hiilidioksidiveron nostolla. Tämä tarkoittaa hiilidioksidikomponentin korostumista energiaverotuksen kokonaisuudessa. Tällä tavalla on mahdollista vahvistaa uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden kilpailukykyä.

Huomio kiinnittyy kuitenkin siihen, että energiaverotuksen kehittäminen kaivostoiminnan osalta muodostuu hieman poukkoilevaksi nyt esitettyjen muutosten perusteella. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, kaivostoiminnan uudelleen sisällyttäminen alhaisemman sähköveron ja energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautuksen piiriin lisää myös ympäristön kannalta haitallisten tukien määrää.

Yhdistetyn lämmön ja sähkön tuotannon verokohtelun osalta ei tapahtuisi esityksen mukaan verotuksellisia muutoksia. Tämä tarkoittaa, että nykyisin sovellettava yhdistetyn tuotannon hiilidioksidiveron puolitus jäisi voimaan. Tähän ei liity ongelmia siinä mielessä, että yhdistetyn tuotannon hiilidioksidipäästöjen sääntely tapahtuu käytännössä päästökauppajärjestelmän kautta. Lisäksi ratkaisun avulla voidaan huolehtia yhdistetyn tuotannon asemasta tehokkaana tuotantomuotona. Myös bioperäisten lämmityspolttoaineiden asema jäisi ennalleen veromuutoksen yhteydessä. Käytännössä tämä tarkoittaa niiden kilpailukyvyn edistämisen jatkamista tuntuvien verolievennysten avulla. Tämä on hyvin linjassa hallituksen biotalouteen liittyvien tavoitteiden kanssa.

On tärkeätä, että energiaverotuksen vaikuttavuutta eri tavoitteiden kannalta pyritään selvittämään. Hallituksen esityksessä on pyritty arvioimaan veromuutosten vaikutuksia niin valtiontalouden kuin yritysten sekä kansalaisten kannalta. Ympäristövaikutusten osalta esitys on varsin niukka. Energiaverojen korotuksilla vaikutetaan erityisesti päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästökehitykseen. Omalta osaltaan esitys tukee hallituksen pyrkimyksiä saavuttaa vuodelle 2020 asetettuja päästötavoitteita jo tällä hallituskaudella. Energiaverot vaikuttavat paitsi hiilidioksidipäästöihin myös välillisesti perinteisiin ilmansaastepäästöihin.